

EDITORIAAL

Tot voor kort bestond er geen enkele vorm van coördinatie tussen de initiatieven die werden ontwikkeld binnen het ministerie van Landsverdediging betreffende het bewaren van de "herinnering". Mede daardoor bestond het gevaar dat de herinnering aan de opofferingen die het land zich getroostte tijdens de twee wereldoorlogen in de strijd voor vrijheid en democratie, en tijdens de recentere buitenlandse vredeshandavingsopdrachten, onherroepelijk gaten zou gaan vertonen. Dat gevaar dwingt ons allen tot een samenhangende benadering, gesteund door de wetenschappelijke, technische en pedagogische mogelijkheden waarover we beschikken.

De Heer Flahaut, minister van Landsverdediging, vindt het bewaren van de herinnering een prioriteit binnen zijn beleid. Hij wil daarom een einde stellen aan dat gevaar. Hij is de drijvende kracht achter de oprichting van een « historische stuurgroep van landsverdediging ». Die moet al de musea en traditiesalen van de eenheden, maar ook de plaatsen in het land – zoals forten en kampen, enz. - die een bijzondere historische betekenis hebben, coördineren en zorgen voor integratie.

We kunnen niet anders dan verheugd zijn over dit initiatief. Het Legermuseum krijgt een leidende rol opgedragen binnen deze stuurgroep. Binnen onze mogelijkheden, zullen wij alles doen opdat dit initiatief zo snel mogelijk operationeel wordt. Daarbij wordt ondermeer een vernieuwende en gedynamiseerde samenwerking opgezet met het Nationaal Geografisch Instituut (NGI). Ook daarmee varen wij in het kielzog van de wensen van de minister.

Prof. Dr. Patrick Lefevre
Hoofdconservator -
Directeur

*Driemaandelijks infoblad van het Koninklijk Legermuseum
Nummer 14 – Maart 2002*

In het vizier...

De nieuwe kaarten op schaal 1:50 000

van het Nationaal Geografisch Instituut

Een gebeurtenis van historische betekenis op wereldschaal: Op 25 april 2002 wordt in het Koninklijk Legermuseum voor het eerst getoond dat het Nationaal Geografisch Instituut (NGI) een kaart van het gehele Belgische grondgebied heeft vervaardigd met exclusieve gebruikmaking van een gedigitaliseerde werkwijze.

Deze kaart op schaal 1 :50 000 vormt een buitengewone wetenschappelijke prestatie waarmee een erg uitgebreide ploeg van het NGI was gestart in 1993. Het is de eerste keer dat het nationale Belgische grondgebied wordt weergegeven op deze schaal en in zijn totaliteit en dit exclusief met gebruik van de nieuwe technologie

van vectoriële digitalisering. Deze techniek werd ontworpen op vraag van het ministerie van Landsverdediging en kadert in de deelname van ons land aan het NAVO-bondgenootschap.

De speciaal voor dit doel ontworpen vectoriële gegevensbank kreeg de naam « Geografisch Informatie Systeem », afgekort GIS. Het resultaat werd tot dusver slechts gedeeltelijk getoond, namelijk het onderdeel "Antwerpen" dat als illustratie van de techniek figureerde op de internationale cartografietentoonstelling te Peking in augustus 2001. De kaart werd er gelauwerd omwille van zijn uitzonderlijke kwaliteiten.

De voorstelling op 25 april zal een officiële ceremonie zijn waarvoor slechts een beperkt aantal genodigden worden

voorzien. De Heer Flahaut, minister van Landsverdediging, maar ook het NGI en het Koninklijk Legermuseum, grepen de gelegenheid aan om deze gebeurtenis van internationale betekenis voor eigen publiek te verlenen via een tijdelijke tentoonstelling

in het Legermuseum van 26 april tot 30 juni 2002. Er zal ondermeer een spectaculaire assemblage te zien zijn van alle kaarten van België (7 meter op 5 !). Daarna volgt de mogelijkheid het resultaat, provincie per provincie, gemeente per gemeente, te bewonderen. Het staat vast dat deze tentoonstelling een spectaculair karakter zal hebben.

Op die manier zijn beide instellingen reeds op natuurlijk gegroeide wijze bezig met het beleid van versterkte samenwerking dat gewenst wordt door de Heer Flahaut en dat in het "woord vooraf" werd uit de doeken gedaan. Deze originele vorm van samenwerking tussen NGI en Legermuseum sluit aan bij talrijke eerdere voorbeelden van samenwerking tussen beide instellingen want van 1911 tot 1923 heeft het KLM zich ontwikkeld binnen de geborgenheid van de muren van de abdij van Ter Kameren waar het NGI tot op heden gevestigd is. Nog fundamenteler is dat beide instellingen sinds lang behoeder zijn van kaartenverzamelingen, al betreft het kaarten uit verschillende periodes van de geschiedenis.

Het NGI staat dus werkelijk aan de spits van de nieuwe cartografische technieken. Wij raden de lezers die daarover meer willen weten aan een bezoek te brengen aan de internetwebstek van het Instituut op het adres <http://www.ign.be>. Wist U dat het Legermuseum een eigen historische cartotheek heeft waar de producten van

deze toegepaste wetenschap van de voorbije eeuwen kunnen geconsulteerd worden. Het zal niemand verbazen dat het grootste deel van deze collectie een militair karakter heeft. Ze bestaat uit meer dan 12.000 kaarten, 500 kaarten in manuscriptvorm en 150 atlanten. Zo beschikt het

Legermuseum over een volledige reeks van de kaarten van België zoals ze door Ferraris en door Capitaine werden gemaakt in de loop van de 18de en 19de eeuw. Maar ook tactische overzichtskaarten van veldslagen uit de Napoleontische tijd zijn beschikbaar. En daarnaast tal van gedetailleerde plannen – vaak in manuscriptvorm – van forten en vestingen zoals die van Antwerpen, Ieper, Dendermonde en Charleroi.

Al is deze collectie op zich uitermate belangrijk – het personeel dat belast is met de conservatie en de ontsluiting is ook bijzonder. Mevrouw Claire Lemoine-Isabeau is de verantwoordelijke voor deze sectie. Zij is zonder twijfel in deze materie een specialiste van wereldniveau en schreef reeds drie basiswerken betreffende de geschiedenis van de cartografie in België tussen 1780 en 1914.

Tijdelijke tentoonstelling over het "LEGION d'HONNEUR"

Van 17 mei tot 24 november 2002 organiseert het museum een nieuwe tijdelijke tentoonstelling in de Arcades. Deze expositie heeft als thema het 200-jarige bestaan van het Légion d'Honneur (Legioen van Eer), en toont aldus de eerste werkelijk moderne orde. Dit ereteken, gesticht in 1802 door Napoleon Bonaparte, verdeeld in vijf klassen, zal model staan voor bijna alle orden die sindsdien gesticht zijn. Interessant is ook dat deze orde bedoeld is om de gewone soldaat te belonen, evenzeer als de generaal. Tot op dat ogenblik waren orden het voorrecht van de beter gesitueerden en de burgerij.

De verzamelingen van het KLM in dit domein zijn fabelachtig en tot ver over onze grenzen bekend. Er zullen ongeveer 150 objecten worden tentoongesteld, met als meest opvallende: het Grootlint gedragen door de zoon van keizer Napoléon III toen hij nog erg jong was, een geborduurde mantelster van dignitaris van Koning Murat, koning van Napels en Sicilië, schoonbroer van Napoleon en last but not least het ereteken van Officier dat gedragen werd door Napoleon Bonaparte in ballingschap op Sint-Helena.

De tentoonstelling is vooral gebouwd op voorwerpen en documenten uit de collecties Brouwet en de Ribaucourt en op bruiklenen uit het Franse Museum voor het Légion d'honneur.

Wist U dat ...

• Nocturnes

De vier nocturnes die het vorige jaar doorgingen in het Legermuseum kenden een groot succes. Daarom ploegen we dit jaar verder in hetzelfde spoor. De data werden vastgelegd op 21 maart, 16 mei, 19 september en 21 november (het gaat om elke derde donderdag van de onpare maanden buiten de zomervakantie). We zullen ons best doen om elk van die avonden een vernieuwend karakter te geven. De reeds voorbije nocturne van 21 maart omvatte voor het eerst een bijzondere animatie voor kinderen van 6 tot 12 jaar en een begeleidde wandeling met als thema « Kunst in het Legermuseum ».

• Onze webstek op het internet

De webstek van het Legermuseum heeft nu een nieuwe rubriek onder de titel « actualiteiten ». Ons huisblad Vizieer verschijnt immers slechts om de drie maanden. Daardoor duurt het soms een hele tijd eer bepaalde informatie aan de lezers kan medegedeeld worden. De bedoeling van de nieuwe rubriek is om heet van de naald de kleine en grote evenementen uit het museum aan het publiek aan te bieden.

• De krokusvakantie

Voor het tweede opeenvolgende jaar heeft de educatieve dienst ter gelegenheid van de krokusvakantie een animatie aangeboden die bedoeld was voor gezinnen met kinderen. Deze animatie liep onder de titel « De ridder in de middeleeuwen ». Die activiteit bestond uit een parcours in onze zaal « middeleeuwen » tijdens de welke de kinderen een puzzel bij elkaar moesten zoeken. Dit initiatief kende een overrompelend succes. Ongeveer duizend personen hebben er aan deelgenomen op enkele dagen tijd. Dat is een hartverwarmend succes. Mevrouw Van Everbroeck, de dynamische verantwoordelijke van onze educatieve dienst, bestudeert nu de mogelijkheid om die ervaring nog eens over te doen, zij het dan met een ander thema, tijdens de volgende Allerheiligenvakantie.

• Bezoeken van ministers

Het Legermuseum krijgt hoe langer hoe meer een internationale roep. Inderdaad, na een uitgebreid bezoek in december van de Heer Ivanov, Russisch minister van Landsverdediging, aan onze collecties bracht zijn Oekraïense ambtgenoot, de heer Shkidchenko ons een bezoek. Behalve het diplomatieke aspect is dergelijk bezoek telkens een eer voor onze instelling. Zo laten deze bezoeken ons ook toe om de vriendschapsbanden die België heeft met deze vreemde landen te verstevigen via contacten met politieke, militaire en culturele verantwoordelijken. Dit

aspect werd overigens bij deze gelegenheid concreet gemaakt door de handtekening op een overeenkomst van partnerschap tussen het Oekraïense Legermuseum en onze instelling.

• Renovatie van de « Hollandse » zaal

Het Legermuseum heeft een som van 2.500 euro ontvangen als bijdrage voor de renovatie van deze ruimte. Dat hebben we te danken aan de inzet van de adjunct van de ambassadeur van het Koninkrijk Nederland in België, de Heer Blijvoet. Deze som laat ons toe verscheidene toonkassen in de Hollandse zaal grondig aan te pakken. Het gaat om een ingrijpende poetsbeurt en een vernieuwde presentatie; een ware verjongingskuur. Daardoor zullen de uitzonderlijke stukken uit die tijd beter tot hun recht komen. De werkzaamheden gingen van start in de loop van de maand maart en de heropening wordt voorzien in de loop van april. Het spreekt vanzelf dat het personeel van onze instelling bijzonder opgetogen is over de steun van de ambassade van Nederland.

Personalia

Kapitein Driessen werd geroepen om andere functies te vervullen binnen de Medische dienst van de strijdkrachten. Wij verwelkomen echter sinds 21 janu-

ari een nieuwe officier als collega, namelijk eerste Luitenant van het Vliegwezen Karina Van de Velde.

Zij verliet in 1978 de School voor onderofficieren van Zedelgem. Na werkzaamheden in het kader van de aankoopdienst van de Luchtmacht en het bureau voor interne relaties, bezette zij de post van adjunct van de militaire attaché te Madrid van 1991 tot 1994. Bij haar terugkeer in België in 1995 vervoegde zij HKH prinses Astrid als privé secretaresse. Via het programma voor « sociale promotie » ging zij over naar het officierenkader en in die functie was zij werkzaam op de sectie Protocol van de luchtmacht.

In het Legermuseum zal zij de functie van Directie Attaché uitoefenen. Wij heten haar van harte welkom.

Wat de « Vrienden » betreft...

De Koninklijke Vereniging van Vrienden van het Legermuseum heeft een nieuw nummer van haar tijdschrift Militaria Belgica laten verschijnen. Het handelt voornamelijk over de nieuwe zaal « Schatten uit het keizerlijke Rusland » die in oktober voor het publiek werd geopend. Maar er valt

ook wat te lezen over de collectie uniformen van het museum en over het bijzondere type van de heliocopter « Air Auto G.M. » uit 1936. Het nummer is te koop aan de prijs van 15 euro in de museumshop of via het secretariaat van de Vrienden (tel. 02/737.78.90. rekeningnummer: 000-0236349-57)

Nieuwe aanwinst

De collecties van het Museum werden onlangs verrijkt met een buitengewoon mooi schilderij van de gevierde Belgische kunstenaar Maurice Langaskens (1884-1946). Dit kleurrijke werk dateert van 1919 en heet "de conversatie". Het zal binnenkort een plaats vinden in de zaal 1914-1918.

Agenda

- Donderdag 16 mei 2002

Het museum wordt geopend van 17u tot 22u voor de tweede nocturne van het jaar. Er staan tal van animaties, demonstraties en geleide wandelingen op het programma. Vrije toegang.

- Vrijdag 26 april 2002

Opening van de tijdelijke tentoonstelling over de cartografie in de Bordiaulhal. Deze wordt georganiseerd in samenwerking met het Nationaal Geografisch Instituut. Vrije toegang.

- 17 mei 2002

Opening van de tijdelijke tentoonstelling in de Arcades over « 200 jaar Légion d'Honneur ». Vrije Toegang.

- 19 september 2002

Opening van het museum voor de derde « Nocturne » van het jaar van 17u tot 22u.

- 21 november 2002

Opening van het museum voor de laatste « Nocturne » van het jaar van 17u tot 22u.

Praktisch

Adres:

Koninklijk Museum van het Leger en de
Krijgsgeschiedenis
Jubelpark 3
B-1000 Brussel

Toegang:

Gratis

Open:

Van dinsdag tot zondag
Van 9u tot 12u en van 13u tot 16u30.
De luchtvaarthal en de cafetaria blijven
open van 12u tot 13u.

Gesloten:

Elke maandag, 1 jan., 1 mei, 1 nov., 25 dec.

Onthaal/Info:

Tel. 02/737.78.33
Fax 02/737.78.02
<http://www.klm.mra.be>

Telefooncentrale:

Tel. 02/737.78.11

Educatieve dienst:

Dr. Christine Van Everbroeck
Tel. 02/737.79.07
Fax 02/737.78.02
E-mail:
Christine.Van.Everbroeck@klm-mra.be

Documentatiecentrum:

Dr. Richard Boijen
Tel 02/737.79.30
Fax 02/737.78.02
E-mail: Richard.Boijen@klm-mra.be

Verantwoordelijke uitgever:

Prof. Dr. Patrick Lefèvre
Hoofdconservator
Tel 02/737.78.01
Fax 02/737.78.02
E-mail : Patrick.Lefevre@klm-mra.be

ISSN: 1373-8453

Ce numéro est disponible en
français sur demande.